

Лужанська Т.Ю.
к.г.н., доцент кафедри туризму і рекреації
Мадій Р.
магістранка спеціальності «Туризм»
Мукачівський державний університет
м. Мукачево
turizm305@ukr.net

ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ТЕРИТОРІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗРОБКИ НОВИХ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ

Згідно чинної в Україні нормативної документації туристичний маршрут визначається як попередньо намічений шлях туристичної подорожі (екскурсії, походу), що характеризується визначеним напрямком пересування туристів через географічні пункти. Серед науковців туристичної галузі туристичний маршрут частіше розглядається як "напрямок переміщення туристів". Зазначеної точки зору дотримуються українські фахівці В. Кифяк, О. Любіцева, Г. Михайліченко та інші.

За Любіцевою О. О. розробка туристичного маршруту включає такі етапи: вибір пунктів маршруту, ієрархізація цих пунктів, вибір пунктів початку та закінчення маршруту, розробка схеми маршруту та його оптимізація. Розробка схеми маршруту та його програмне забезпечення є нерозривно пов'язаними паралельними процесами. Розрахунок вартості туру ґрунтується на проведених організаційно-технічних заходах з пошуку партнерів та укладених з ними угод. При виборі пунктів маршруту важливо умовою є вивчення району подорожі. Воно охоплює ознайомлення з літературою, картографічним матеріалом, соціологічними дослідженнями [1].

Важливим аспектом туристичної галузі є інженерне обґрунтування та проектування нових туристичних маршрутів. Особливо актуальною є підготовка фахівців, що проводитимуть інженерний аналіз та оцінювання природно-територіальних ресурсів для туристичного освоєння територій,

зокрема геодезичне та картографічне забезпечення вибору місця та будівництва туристичних і готельних комплексів на базі системи автоматизованого проектування та ГІС-технологій. Аналізуючи стан та враховуючи просторовий аспект туризму, дуже перспективним та актуальним є створення і застосування сучасних Web-ГІС систем та технологій, зокрема Національного туристичного Web-порталу, туристичних Web-сайтів у регіонах, Web-сторінок туристичних об'єктів тощо, які сьогодні лише починають впроваджувати.

Класифікація туристичних маршрутів приводиться в залежності від:

- 1) *території по якій вони прокладені* - далекобіжні (міжнародні, національні, регіональні), ближні, місцеві;
- 2) *засобу пересування* - пішохідні, велосипедні, лижні, водні, кінні, комбіновані;
- 3) *тривалості* – короткотермінові, багатоденні;
- 4) *мети подорожі (призначення)* – навчальні, пізнавальні (екскурсійні, краєзнавчі, екологічні), оздоровчі (рекреаційні), спортивні, екстремальні тощо.

Розробка туристичним підприємством нових туристичних маршрутів неможливо без знання особливостей ринку, на якому воно працює. При розробці нових туристичних маршрутів важливе місце повинно відводитися поняттю «туристичний попит», в концепції якого пріоритетне місце відводиться споживачу, чії потреби та бажання припускають задовольняти.

При розробці нових туристичних маршрутів складності полягають у тому, що оцінка якості туристичних послуг споживачем досить суб'єктивна і залежить від різних чинників: загальноекономічних; культурного та суспільно-психологічного характеру; соціально-демографічних; особистісно-поведінкових. Значний вплив на попит в сфері туристських послуг надають такі зміни в суспільній психології споживання, як інформованість, рівень освіченості; висока вимогливість до комфорту і якості послуг; індивідуальність; екологізація мислення споживача; мобільність; фізична та розумова активність на відпочинку; прагнення отримати калейдоскоп вражень [1].

В основі вибору туристом тієї чи іншої туристичної поїздки лежить його мотивація, яка є одним з найважливіших чинників прийняття рішення про подорож. Розуміння мотивів потенційного туриста має величезне значення при плануванні, формуванні та організації процесу реалізації туристської послуги.

Місто Мукачево – один з найвідоміших туристичних центрів, традиційно включений в екскурсійні маршрути Закарпатської області. Архітектура міста, в якій вгадуються нотки австро-угорського стилю, численні замки та храми щорічно приваблюють тисячі туристів з України та зарубіжжя. Перша письмова згадка про м. Мукачево датується другою половиною IX століття (хроніка "Геста гунгарорум"), хоча добре відомо, що слов'янські поселення в цих місцях вже існували в VI - IX ст. За багато століть місто неодноразово переходило у володіння різних держав. Це відобразилося в архітектурі міста, його національно-етнічному складі і традиціях.

Місто Мукачево має значний туристичний потенціал, зумовлений географічним положенням, особливостями історичного розвитку, національно-культурним різноманіттям, специфічною архітектурою міста, природними об'єктами, наявністю потенційно брендових туристичних продуктів, унікальним поєднанням у межах міста урбанізованих та індустріалізованих майданчиків із заповідними територіями, що сприятиме розвитку туристичної інфраструктури та галузі в цілому [3].

Запорукою успішного розвитку туризму на території м. Мукачево є вибір правильного стратегічного курсу. Звідси постає потреба у розробці механізму стратегічного управління розвитком туризму при організації та інфраструктурного облаштування туристичних маршрутів.

У місті Мукачево збережено культурні міфи, функціонують мистецькі осередки, що дає змогу активно розвивати мистецько-фестивальний туризм. Щорічно у місті проводиться близько 20 різноманітних масових заходів міського, національного та міжнародного значення. Привабливості місту надає поєднання традицій історії й культури міста та динаміки в пошуках новітніх форм діяльності.

У місті Мукачево працює чотири туроператори, два представництва регіональних туроператорів, 16 туристичних агентств, Закарпатська обласна федерація водного туризму та велосипедний клуб «Велобайк Мукачево», які надають широкий спектр туристичних послуг; три картинні галереї, мережа постійно діючих салонів продажу сувенірних виробів, музей дерев'яних церков Закарпаття, екуменічна церква та інші.

Важливу роль у розвитку туристичної галузі міста відіграє міжнародна співпраця. У рамках проекту для м. Мукачево було розроблено нові туристичні маршрути, закуплено пристрої для аудіоекскурсій, встановлено інформаційні покажчики, надруковано багатомовні туристичні путівники, випущено туристичні мапи, брошури для промоції міського культурного туризму. В 2016 році запропоновано гостям і мешканцям м. Мукачево ще один новітній туристичний продукт – мобільний додаток до смартфонів і планшетів «Мукачево для туристів».

Туризм у місті Мукачево повинен максимально використовувати не тільки історико-культурну спадщину, а й природні ресурси краю, можливості місцевого населення, сприяти формуванню нових традицій, а саме, місто має бути інтегроване до мережі туристичних маршрутів у межах Закарпатської області. Розвиток різних видів туризму дозволить зменшити негативний вплив сезонності, для чого слід розвивати як літні, так і зимові види туризму, що забезпечить зайнятість населення в галузі туризму протягом усього року.

Список використаних джерел

1. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг / О.О. Любіцева. - К.: Альтерпрес, 2006. - 436 с.
2. Сіренко К. В. Аналіз туристичного ринку України в сучасних умовах розвитку економіки / К. В. Сіренко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №12. – С.70-74.
3. Шандор Ф. Туристична галузь [Електронний ресурс] / Ф. Шандор. – Режим доступу : www.zakarpattia.com/.